«Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή» (Ἰωάν. ιδ' 6).

ΖΩΗ

«Τὰ ῥήματα, ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, πνεῦμά ἐστι καὶ ζωή ἐστι» (Ἰωάν. ς' 63).

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΟΡΓΑΝΟΝ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ

Ἔτος ΚΕ'. Ἐν Ἀθήναις τῇ 7 Δεκεμβρίου 1935 Ἀριθ. 1215

ΠΟΛΙΣ ΑΤΕΙΧΙΣΤΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΣ ΟΧΥΡΑ

Εἰξεύρεις μὲ τί παραβάλλει ὁ σοφὸς Σολομῶν τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ἔχασε τὴν κυριαρχίαν ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ ἔπαυσε νὰ ἐνεργῇ μετὰ σκέψεως καὶ ἰσχυρᾶς θελήσεως; Πρὸς πόλιν, τῆς ὁποίας τὰ τείχη κατηδαφίσθησαν καὶ ἡ ὁποία τώρα μένει ἀφρούρητος καὶ ἐκτεθειμένη εἰς τὴν διάθεσιν οἱουδήποτε ἐχθροῦ. Ἰδοὺ τί λέγει ὁ σοφὸς βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ· «Ὥσπερ πόλις τὰ τείχη καταβεβλημένη καὶ ἀτείχιστος, οὕτως ἀνήρ, ὃς οὐ μετὰ βουλῆς τι πράσσει» (Παροιμ. κε' 28).

Ἐὰν ἔλεγεν ἁπλῶς πόλις ἀτείχιστος, δὲν θὰ παρουσίαζε πιστῶς τὴν πραγματικότητα. Δὲν λέγω, ὅτι πᾶσα ἀτείχιστος πόλις δὲν εἶνε ἐκτεθειμένη εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἐχθροῦ καὶ δὲν μένει ἀνυπεράσπιστος εἰς πᾶσαν ἐπίθεσίν του. Εἶνε ὅμως γεγονός, ὅτι ἐκείνη ἡ πόλις προσελκύει περισσότερον τὴν προσοχήν του καὶ τὰς σφοδρὰς ἐπιθέσεις του, ἡ ὁποία εἶνε περιτειχισμένη καὶ προστατευμένη ἀπὸ φρούρια ἰσχυρά. Τί ἔχει νὰ γίνῃ, ὅταν ἡ πόλις αὐτὴ πέσῃ εἰς τὰς χεῖράς του! Ὅλα τὰ φρούριά της θὰ κατεδαφισθοῦν μέχρι σημείου, ὥστε νὰ καταστοῦν ἀκίνδυνα. Ὅσον δὲ σφοδροτέρα ὑπῆρξεν ἡ ἀντίστασίς της κατὰ τὰς ἐπιθέσεις τοῦ ἐχθροῦ, μὲ τόσον μεγαλυτέραν μανίαν, ὅταν τὰ φρούριά της πέσουν, θὰ εἰσβάλῃ ἐκεῖνος ἐνσπείρων παντοῦ τὴν καταστροφήν, τὸ πῦρ, τὴν λεηλασίαν..... Ἰδοὺ ἡ εἰκών, τὴν ὁποίαν εἶχεν ὑπ' ὄψει του ὁ Σολομῶν, ὅταν ἐμπνεόμενος ἀπὸ τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἔγραφε τὸν θεόπνευστον αὐτὸν στίχον· «ὥσπερ πόλις τὰ τείχη καταβεβλημένη καὶ ἀτείχιστος, οὕτως ἀνήρ, ὃς οὐ μετὰ βουλῆς τι πράσσει».

Ἡ βουλή, δηλαδὴ ἡ μετὰ σκέψεως καὶ πεφωτισμένης κρίσεως ἐνέργεια· ἡ μετὰ σταθερᾶς ἀποφάσεως ἀπόκρουσις παντὸς ὅ,τι εἶνε μὲν ἴσως εὐχάριστον καὶ ἑλκυστικόν, ἀλλ' εἶνε συγχρόνως καὶ ἄτοπον καὶ παράνομον καὶ ἔνοχον καὶ ἁμαρτωλόν· ἡ μετὰ ἰσχυρᾶς θελήσεως ὑπόταξις τῶν παθῶν καὶ ἡ ἐνέργεια παντὸς ὅ,τι εἶνε μὲν ἴσως δύσκολον καὶ τραχύ, ἀλλ' εἶνε συγχρόνως καὶ ἠθικὸν καὶ εὐγενὲς καὶ δίκαιον καὶ καθῆκον· ἰδοὺ τί καθιστᾷ τὴν ψυχὴν ἑνὸς ἑκάστου πόλιν ὀχυρωμένην, προστατευμένην ἀπὸ φρούρια, καὶ μὴ ἐκτεθειμένην εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ πρώτου τυχόντος, τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἐπιβούλου τῆς εἰρήνης της, τῆς προόδου της, τῆς τελειοποιήσεώς της, τῆς εὐτυχίας της. Ἡ ἰσχυρὰ αὐτὴ θέλησις, ἡ ὁποία θὰ διευθύνεται ἀπὸ τὴν συναίσθησιν τοῦ καθήκοντος, θὰ δίδῃ εἰς τὴν ψυχὴν καὶ τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν κυριαρχίαν ἐπὶ τῶν παθῶν του, ἐπὶ τῶν ἐπιθυμιῶν του, ἐπὶ τῶν ἀλόγων ὀρέξεών του· θὰ χαλιναγωγῇ σθεναρῶς πᾶσαν κτηνώδη κλίσιν, ποὺ θὰ ἀναφαίνεται τυχὸν εἰς τὸ ἐσωτερικόν του· θὰ τιθασσεύῃ πᾶσαν θηριώδη ὁρμὴν καὶ φιλέκδικον κίνησιν· θὰ ἐξελέγχῃ τὰς σκέψεις, τοὺς διαλογισμούς του, τὰς ἐπιθυμίας του. Μὲ ὀλίγας λέξεις, θὰ εἶνε κύριος τοῦ ἐσωτερικοῦ του. Πόλις πραγματικῶς ὀχυρά, περιφρουρημένη, ὡπλισμένη, ἠσφαλισμένη, ἐλευθέρα, τὴν ὁποίαν κανεὶς δὲν δύναται νὰ ποδοπατήσῃ καὶ νὰ ἐρημώσῃ καὶ νὰ ὑποδουλώσῃ. Ἰδοὺ πρὸς τί θὰ ἠδύνατο νὰ παραβληθῇ ὁ ἀνήρ, «ὃς μετὰ βουλῆς πράσσει» τὰ πάντα.

ΑΠΟΛΟΓΗΤΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΑΙ ΚΥΡΙΩΤΕΡΑΙ ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΜΟΡΦΑΙ ΤΗΣ ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ

β) Ἡ θεωρία τοῦ Δαρβίνου κρινομένη.

3. Ἡ γενετήριος ἐπιλογή. Περὶ γενετηρίου ἐπιλογῆς μεταξὺ φυτῶν δὲν θὰ ἠδύνατό τις νὰ ὁμιλῇ σοβαρῶς. Εἰς τὰ πλεῖστα τῶν φανερογάμων ἡ γονιμοποίησις γίνεται ὑπ' αὐτῶν τῶν ἰδίων καὶ συνεπῶς γονιμοποίησις διὰ γύρεως ἄλλου κρείττονος ἀτόμου δὲν δύναται νὰ λάβῃ χώραν. Ὡς πρὸς δὲ τὰ κρυπτόγαμα, εἰς τὰ ὁποῖα ἡ γύρις κομίζεται εἴτε ὑπὸ τῆς πνοῆς τοῦ ἀνέμου εἴτε ὑπὸ ἐντόμων ἐπικαθημένων εἰς αὐτά, ὅτι οὐδεμία πάλιν διαλογὴ καὶ ἐπιλογὴ δύναται νὰ λάβῃ χώραν, μόλις εἶνε ἀνάγκη καὶ νὰ εἴπωμεν.

Ὅσον δὲ ἀφορᾷ εἰς τὰ ζῷα, θὰ ἔπρεπε νὰ τονισθῇ, ὅτι αἱ περιπτώσεις τῆς συζεύξεως ἀτόμων μετ' ἄλλων ἑτεροειδῶν εἶνε σπανιώταται, σημειούμεναι μόνον μεταξὺ εἰδῶν συγγενῶν, οὐδέποτε δὲ μεταξὺ καὶ ὀλίγον τι ἀφισταμένων. Προτίμησις δέ, ὁποίαν ἐκδέχεται αὐτὴν ἡ γενετήριος ἐπιλογή, πάντοτε καὶ ἀπαρεγκλίτως μεταξὺ ὁμοειδῶν ἀτόμων λαμβάνει χώραν. Οὕτω ἡ ἀγελὰς εἶνε ἀδύνατον νὰ προτιμήσῃ τὴν μετ' ἄρκτου μῖξιν τῆς μετὰ ταύρου τοιαύτης. Συνεπῶς ἡ προτίμησις δύναται νὰ λάβῃ χώραν μεταξὺ δύο ἀτόμων ὁμοει-

δῶν, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ἓν εἶνε τελειότερον τοῦ ἄλλου, ἀλλὰ πάντως ἀμφότερα ἀνήκουσιν εἰς τὸ αὐτὸ εἶδος. Ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ ἔχωμεν τὴν γέννησιν ἀτόμου ὁμοειδοῦς πάλιν, πιθανῶς τελειοτέρου εἰς ἔνστικτα ἢ σωματικὰ προσόντα, πάντως ὅμως μὴ παραλλάσσοντος οὐσιωδῶς ἀπὸ τοῦ προγονικοῦ τύπου. Δὲν θὰ ἔχωμεν ἄρα νέον εἶδος.

Ἐπὶ πλέον ἡ γενετήριος αὕτη ἐπιλογὴ προϋποθέτει προφανῶς τὴν ὕπαρξιν πλήθους ἀτόμων τοῦ αὐτοῦ εἴδους. Ἀλλ' ἀκριβῶς τοῦτο θέτει μετὰ μείζονος ἰσχύος τὸ ἐρώτημα: πῶς ἐδημιουργήθησαν τὰ εἴδη μετὰ τῶν πολυπληθῶν ἀτόμων, ἅτινα ἀποτελοῦσι ταῦτα;

Παρὰ ταῦτα, ἡ γενετήριος ἐπιλογὴ παρουσιάζεται ἀνακοπτομένη καὶ δυσχεραινομένη καὶ παρὰ τοῖς ζῴοις, σχεδὸν ὅσον καὶ παρὰ τοῖς φυτοῖς. Κατὰ τὴν ὁμολογίαν αὐτοῦ τοῦ Δαρβίνου(1) ἡ γενετήριος ἐπιλογὴ δύναται νὰ συναντηθῇ μόνον μεταξὺ τῶν ἰχθύων, τῶν πτηνῶν καὶ τῶν θηλαστικῶν. Οὕτω λοιπὸν εἰς ὁλόκληρον τὸ φυτικὸν βασίλειον καὶ τὸ μέγιστον μέρος τοῦ ζωϊκοῦ βασιλείου τὸ περιλαμβάνον τὰς ἓξ συνομοταξίας τῶν ζῴων, ἤτοι τὰ πρωτόζωα, τὰ κοιλεντερωτά, τοὺς σκώληκας, τὰ ἐχινοδέρματα, τὰ ἀρθρόποδα καὶ τὰ μαλάκια, δὲν ἰσχύει ὁ νόμος τῆς γενετηρίου ἐπιλογῆς. Λαμβάνει χώραν αὕτη μόνον εἰς τὰ σπονδυλωτά, ἀλλὰ καὶ ἐκ τούτων δέον νὰ ἐξαιρεθῶσι δύο ἀρκούντως ἐκτεταμέναι κλάσεις, ἤτοι τὰ ἀμφίβια καὶ τὰ ἑρπετά. Ἀλλ' ἐὰν ὁλόκληρον τὸ φυτικὸν βασίλειον καὶ τὸ μέγιστον μέρος τοῦ ζωϊκοῦ τοιούτου ἀνεπτύχθη ἄνευ τῆς γενετηρίου ἐπιλογῆς, διατί αὕτη θὰ καθίστατο ἀναγκαῖος παράγων ἐξελίξεως διὰ μέρος τι τῶν σπονδυλωτῶν; Ἀλλὰ καὶ οἱ ἰχθῦς γονιμοποιοῦνται ἄνευ ἀμέσου ἐπαφῆς, αἱ περιστάσεις δέ, ὑπὸ τὰς ὁποίας λαμβάνει χώραν ἡ γονιμοποίησις τῶν ὑπὸ τοῦ θήλεος ἀποθετομένων ὠαρίων, εἶνε τοιαῦται, ὥστε οὐχὶ ἓν ἀλλὰ πάντα τὰ παρακολουθοῦντα τὸ θῆλυ ἄρρενα συνεργοῦσιν εἰς ταύτην, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ δύναται κἂν νὰ γίνῃ λόγος περὶ ἐπιλογῆς γενετηρίου.— Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὰ πτηνά, ὁ Δαρβῖνος(2) παραδέχεται, ὅτι συνήθως τὸ θῆλυ, ἐὰν τὸ μεθ' οὗ ἔχει συζευχθῇ ἄρρεν φονευθῇ, εὐθὺς συζεύγνυται μετ' ἄλλου, τοῦθ' ὅπερ σημαίνει, ὅτι ἡ σύζευξις γίνεται ὑπὸ τὴν ὤθησιν τοῦ γενετηρίου ἐνστίκτου καὶ δὲν παύει νὰ εἶνε τυχαία ὅλως καὶ ἄνευ πραγματικῆς ἐπιλογῆς. Εἶνε ὡσαύτως ἐξηκριβωμένον ὅτι ἡ θήλεια ταὼς δέχεται ἄνευ οἱασδήποτε ἐκλογῆς τὸν πλησιάζοντα εἰς αὐτὴν ἄρρενα ταών, καθὼς καὶ ὁ στερούμενος τοῦ πτερώματος αὐτοῦ ἀλεκτρυὼν ὁ μαχητὴς γίνεται δεκτὸς ὑπὸ τοῦ θήλεος ἐξ ἴσου, ὅσον καὶ ὁ μετὰ πτερώματος πλουσίου. Τὴν μεταξὺ πτηνῶν γενετήριον ἐπιλογὴν ὁ Δαρβῖνος ἀποδέχεται μετά τινος δισταγμοῦ οὐχὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἰδίων παρατηρήσεων, αἵτινες ἀντιτίθενται εἰς ταύτην, ἀλλὰ ἐπὶ τῇ βάσει βεβαιώσεων τῶν Audubon καὶ Hewitt, οἵτινες ὅμως δὲν προσάγουσι σαφεῖς καὶ καθωρισμένας περιπτώσεις.— Ὡς πρὸς δὲ τὰ θηλαστικὰ ὁ Δαρβῖνος παρατηρεῖ αὐταῖς λέξεσιν, ὅτι «ἡ γενικὴ ἐντύπωσις μεταξὺ τῶν κτηνοτρόφων εἶνε, ὅτι τὸ ἄρρεν δέχεται οἱονδήποτε θῆλυ καὶ τοῦτο εἰς πλείστας περιστάσεις λόγῳ τῆς ὁρμῆς του εἶνε πιθανῶς ἀληθές», εἶνε δὲ «σπανίως δυνατὸν νὰ γνωσθῇ ἐπαρκῶς περὶ θήλεων τετραπόδων εἰς φυσικὴν κατάστασιν ποιουμένων οἱανδήποτε ἐκλογὴν εἰς τὰς συζεύξεις των». Ἐπάγεται δ' ἐν τέλει ὁ Δαρβῖνος(3) τὸ παράδειγμα θηλείας κυνὸς ἐκ τῶν εὐγενεστέρων φυλῶν, ἥτις συχνάκις ἐνέπεσεν εἰς τὸν ἔρωτα ἀθλίου τινὸς ψωροσκύλου. Ἐκ τούτων δύναται, νομίζομεν, πᾶς τις νὰ κρίνῃ, κατὰ πόσον αἱ περὶ γενετηρίου ἐπιλογῆς Δαρβίνειοι ὑποθέσεις τυγχάνουσι βάσιμοι.

(1) The descent of man σελ. 242—249.
(2) Αὐτόθι σελ. 408.
(3) Αὐτόθι σελ. 522. 524.

ΛΑΪΚΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΓΡΑΦΗΝ

Ο ΜΩΫΣΗΣ ΑΛΗΘΙΝΟΣ ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ

Θὰ σὲ ἀναδείξω εἰς ἔθνος μέγα, λέγει ὁ Θεὸς εἰς τὸν Μωϋσῆν. Καὶ δίδεται οὕτω εὐκαιρία εἰς τὸν Μωϋσῆν νὰ δείξῃ ποῖος εἶνε. Ἂν ἦταν ἄνθρωπος συμφεροντολόγος καὶ μικρός, ξεύρεις τί θὰ ἔλεγεν; Εὐκαιρία ἐξαιρετικὴ νὰ ἀναδείξω τὰ παιδιά μου. Ὅλα δικά μου λοιπόν. Ἔμπρός. Ἀφοῦ πρόκειται νὰ σωθῶ ἐγὼ μὲ τὸ σπίτι μου καὶ νὰ πληθυνθοῦν οἱ ἀπόγονοί μου, ἃς γίνουν ὅ,τι θέλουν οἱ Ἰσραηλῖται. Μήπως ἐγὼ τοὺς καταστρέφω; Μήπως ἐγὼ τοὺς εἶπα νὰ ἀρνηθοῦν τὸν ἀληθινὸν Θεόν, νὰ φτιάσουν εἴδωλον καὶ νὰ προσκυνήσουν τὸ ἄψυχο μοσχάρι;

Ἀλλ' ὁ Μωϋσῆς δὲν ἦταν ἄνθρωπος συμφεροντολόγος, ποὺ νὰ φροντίζῃ γιὰ τὸν ἑαυτόν του μοναχά, μὴ λογαριάζοντας τοὺς ἄλλους. Ἦταν πραγματικὸς κυβερνήτης. Καὶ γιὰ τὸ καλὸν τοῦ λαοῦ του ἦταν ἕτοιμος καὶ τὸν ἑαυτόν του καὶ τὰ παιδιά του ἀκόμη νὰ θυσιάσῃ. Γι' αὐτὸ ὄχι μόνον δὲν δέχεται αὐτό, ποὺ τοῦ λέγει ὁ Θεός, ἀλλὰ καὶ πέφτει εἰς τὰ γόνατα, παρακαλῶντας τὸν Θεὸν νὰ λυπηθῇ καὶ νὰ συγχωρήσῃ τὸν λαόν του.

Αὐτὸ θὰ εἰπῇ κυβερνήτης, ἀδελφέ μου. Ὄχι, δὲν εἶνε κυβερνήτης ἐκεῖνος, ποὺ πέρνει τὴν ἐξουσίαν εἰς τὰ χέρια του γιὰ νὰ ὑπηρετήσῃ τὰ μικροσυμφέροντα τῶν συγγενῶν του καὶ τῶν φίλων του καὶ τῶν ἀνθρώπων τοῦ κόμματός του. Δὲν εἶνε κυβερνήτης ἐκεῖνος, ποὺ λέγει: κομμάτια νὰ γίνουν ὁ λαὸς καὶ οἱ ραγιάδες, ἀρκεῖ ἐγὼ νὰ κρατῶ τὴν ἐξουσίαν καὶ νὰ ἀπολαμβάνω τὰ κέρδη της καὶ τὰ εἰσοδήματά της καὶ τὴν δόξαν της. Δὲν εἶνε κυβερνήτης ἐκεῖνος, ποὺ παραδίνει τὸν δημόσιον θησαυρὸν εἰς τῆς τσέπαις τῶν κομματαρχῶν του, ἀφίνοντας νὰ πλουτήσουν αὐτοὶ μὲ τὸν ἱδρῶτα καὶ τὸ αἷμα τοῦ λαοῦ. Οὔτε κυβέρνησις θὰ εἰπῇ ρουσφετολογία καὶ εὔσχημος ἁρπαγὴ καὶ ληστεία. Κυβερνήτης θὰ εἶσαι, ἐὰν θυσιάζῃς τὸν ἑαυτόν σου καὶ τὸ συμφέρον σου γιὰ τὸ συμφέρον τῶν πολλῶν, τοὺς ὁποίους ἔχεις τὴν τιμὴν νὰ κυβερνᾷς. Κυβερνήτης θὰ εἶσαι, ἐὰν παραπάνω ἀπὸ τὸ συμφέρον καὶ τῶν παιδιῶν σου ἀκόμη τοποθετῇς τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος, ἀλλὰ καὶ τὸ συμφέρον τοῦ πτωχοῦ ἐκείνου, τὸν ὁποῖον ἀδικοῦν, καὶ ἔρχεται εἰς τὸν κυβερνήτην του νὰ ζητήσῃ προστασίαν. Δηλαδή, κυβερνήτης καὶ ἐξουσία κυβερνητικὴ θὰ εἰπῇ θυσία τοῦ ἐγώ σου, τῶν συμφερόντων σου, τῆς ἀναπαύσεώς σου, ἀκόμη καὶ τῆς ζωῆς σου, γιὰ κείνους, ποὺ κυβερνᾷς. Μὴ

βλέπῃς τὴν λάμψιν τῆς ἐξουσίας καὶ τὴν ἀκτινοβολίαν της μόνον. Ἰδὲ καὶ τῆς ἀγκαθιαῖς, ποὺ κρύπτονται ὑποκάτω. Κύτταξε τὸ βαρὺ φορτίον τῶν καθηκόντων καὶ ὑποχρεώσεων, ποὺ βάζεις εἰς τοὺς ὤμους σου. Λογάριασε τὰς τρομερὰς εὐθύνας. Καὶ προτίμησε μᾶλλον νὰ μένῃς εἰς τὴν ἄκρην σου, παρὰ νὰ ζητῆς νὰ φορέσῃς εἰς τοὺς ἀδυνάτους ὤμους σου τὸν ἀκτινοβόλον μανδύαν της. Γιατὶ ἀλλοιῶς κινδυνεύεις νὰ τὴν πάθῃς σὰν τὸ γνωστὸν ἐκεῖνο ζῷον τοῦ παραμυθιοῦ, ποὺ ἔβαλεν ἐπάνω του ἕνα δέρμα λονταριοῦ γιὰ νὰ φοβίσῃ τὰ ὅμοιά του ζῷα. Στὴν ἀρχὴν ἐκεῖνα τὸ ἐνόμισαν γιὰ λέοντα καὶ ἄρχισαν νὰ φεύγουν. Ἀλλ' ὅταν ὕστερα ἐκατάλαβαν μὲ ποιὸν εἶχαν νὰ κάμουν, τοῦ ἔπεσαν ὅλα μαζὶ ἐπάνω. Ἔτσι καὶ αὐ πολὺ γρήγορα θὰ καταλάβῃς, ὅτι ἦσουν πολὺ εὐτυχέστερος προτοῦ νὰ ἀνεβῇς τὰ σκαλοπάτια τοῦ ἀξιώματος καὶ ἔχασες τώρα τὴν ἡσυχίαν σου καὶ τὴν ὑπόληψίν σου ἐκτεθειμένος στοῦ καθενὸς τὴν ἐπίκρισιν καὶ τὰς κατηγορίας.

Πολὺ διαφορετικὸν ὅμως εἶνε τὸ πρᾶγμα, ἐὰν εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτὴν κληθῇς, ὅπως ἐκλήθη ὁ Μωϋσῆς. Δηλαδὴ ἐὰν εὑρέθης, χωρὶς νὰ τὸ θέλῃς, εἰς τὸ πηδάλιον τῆς Πολιτείας ἢ τῆς Ἐκκλησίας, ἐπειδὴ σὲ ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς διὰ τῶν πραγμάτων καὶ τῶν περιστάσεων. Ἐὰν εὑρέθης εἰς τὸ πηδάλιον τῆς Πολιτείας ἢ τῆς Ἐκκλησίας, ὄχι γιατὶ ἐσκαρφάλωσες εἰς αὐτὸ μοναχός σου, ἀλλὰ γιατὶ σὲ ἐκάλεσαν καὶ δὲν ἠμποροῦσες νὰ κάμῃς διαφορετικὰ καὶ συνεπῶς εἶπες: μὲ καλεῖ τὸ καθῆκον καὶ ὀφείλω νὰ φανῶ πιστὸς εἰς αὐτό. Τότε, ἀγαπητέ μου, ὅ,τι καὶ ἂν τραβήξῃς, ὡρισμένως δὲν θὰ εἰπῇς ποτέ· Τί ἤθελα κι' ἐρχόμουνα ἐδῶ; Μιὰ φωνὴ θὰ σοῦ λέγῃ ἀπὸ μέσα· «ὅ,τι καὶ ἂν ὑποφέρῃς, διὰ τὸ καθῆκόν σου τὰ ὑποφέρεις. Φρόντιζε μόνον νὰ εἶσαι πιστὸς εἰς τὸ καθῆκόν σου.» Πόσον θὰ σὲ παρηγορῇ, ἀλλὰ καὶ πόσον θὰ σὲ ἐνισχύῃ ἡ φωνὴ αὐτή!

Ἀρχιμ. † ΕΥΣΕΒΙΟΥ ΜΑΤΘΟΠΟΥΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Εἰσαγωγή.

Ὁ Φιλήμων ὑπῆρξε χριστιανὸς εὔπορος, ἐπιστραφεὶς εἰς τὴν χριστιανικὴν πίστιν διὰ τοῦ κηρύγματος τοῦ Παύλου (στίχ. 19) καθ' ὃν χρόνον ὁ Ἀπόστολος διέτριβεν ἐν Ἐφέσῳ, ἐκ τῆς πόλεως δὲ ταύτης ἡ ἐπιρροὴ αὐτοῦ ἐπεξετείνετο καὶ εἰς τὰς πέριξ πόλεις διὰ τῆς ἐπικοινωνίας πρὸς τοὺς ἐξ αὐτῶν ἐπισκεπτομένους τὴν Ἔφεσον (Πράξ. ιθ' 26) καὶ ἀκροωμένους τοῦ κηρύγματος αὐτοῦ (Αὐτόθι ιθ' 10). Ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης, ὁ Φιλήμων ὑπῆρξεν ἐκ τῶν διακεκριμένων καὶ ἐνεργοτέρων μελῶν τῆς ἐν Κολοσσαῖς ἐκκλησίας (στίχ. 5, 7), τῆς οἰκίας του χρησιμευούσης καὶ ὡς τόπου συνάξεως τῶν Χριστιανῶν (στίχ. 2), συνεδέετο δὲ διὰ στενῶν δεσμῶν ἀγάπης καὶ οἰκειότητος πρὸς τὸν Ἀπόστολον (στίχ. 13, 17, 22).

Ἡ ἐπιστολὴ ἀπευθύνεται καὶ Ἀπφίᾳ τῇ ἀγαπητῇ, ἥτις φαίνεται νὰ εἶνε σύζυγος τοῦ Φιλήμονος, καὶ Ἀρχίππῳ τῷ συστρατιώτῃ, ὁ ὁποῖος ἴσως ἦτο υἱὸς τοῦ Φιλήμονος, μνημονεύεται δὲ καὶ ἐν τῇ πρὸς Κολοσσαεῖς ἐπιστολῇ, ὡς πεπιστευμένος διακονίαν τινὰ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ταύτῃ (Κολοσ. δ' 17). Κατὰ τὰ Μηναῖα, τῇ 22 Νοεμβρίου ἑορτάζεται «ἡ μνήμη τῶν ἁγίων ἀποστόλων Φιλήμονος, Ἀρχίππου, Ἀπφίας καὶ Ὀνησίμου· μαθητῶν γεγονότων Παύλου τοῦ ἀποστόλου».

Ὁ Ὀνήσιμος ὑπῆρξε δοῦλος τοῦ Φιλήμονος, ἐκ Φρυγίας καταγόμενος, δραπετεύσας ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, πιθανῶς δὲ καὶ κλέψας τὸν κύριον αὐτοῦ (στίχ. 18). Ἐλθὼν δ' οὗτος εἰς Ρώμην συνήντησε τὸν Παῦλον, ὑπὸ τοῦ ὁποίου καὶ ἐπεστράφη εἰς τὴν χριστιανικὴν πίστιν (στίχ. 10). Ὁ Παῦλος περιέβαλε τὸν Ὀνήσιμον μετὰ θερμῆς στοργῆς (στίχ. 10—13, 16, 17 καὶ Κολοσ. δ' 9) καὶ θὰ ἤθελε νὰ κρατήσῃ τοῦτον παρ' αὐτῷ, δὲν ἐπεθύμει ὅμως νὰ πράξῃ τοῦτο ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ Φιλήμονος (στίχ. 14). Ἐπὶ πλέον ὁ Ὀνήσιμος διὰ τῆς φυγῆς του, ἂν μὴ καὶ διὰ κλοπῆς τινος, εἶχεν ἀδικήσει τὸν κύριόν του καὶ ὡς χριστιανὸς ὤφειλε νὰ σπεύσῃ εἰς ἐπανόρθωσιν τῆς προσγενομένης ἀδικίας. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ λοιπὸν τῆς ἐκ Ρώμης ἀναχωρήσεως τοῦ Τυχικοῦ διὰ τὰς Κολοσσὰς καὶ Λαοδίκειαν, ὁ ἀπόστολος συναπέστειλε καὶ τὸν Ὀνήσιμον πρὸς τὸν κύριον αὐτοῦ Φιλήμονα ἐφοδιάσας αὐτὸν καὶ διὰ τῆς προκειμένης συστατικῆς ἐπιστολῆς, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀναφέρει τὰς πρὸς αὐτὸν προσενεχθείσας ὑπὸ τοῦ Ὀνησίμου πιστῶς ὑπηρεσίας, ὁμιλεῖ περὶ τῆς εἰς Χριστὸν ἐπιστροφῆς, πίστεως καὶ τοῦ ζήλου αὐτοῦ καὶ συνιστᾷ εἰς τὸν Φιλήμονα νὰ δεχθῇ τοῦτον εὐμενῶς. Ἐξ ἀφορμῆς λοιπὸν τῆς ἐπανόδου τοῦ Ὀνησίμου γραφεῖσα ἡ ἐπιστολὴ ἔχει ὡς σκοπὸν νὰ ἐξευμενίσῃ τὸν Φιλήμονα καὶ νὰ καταστήσῃ εἰς αὐτὸν εὐπρόσδεκτον τὴν ἐπάνοδον τοῦ ἀδικήσαντος αὐτὸν δούλου[1].

Ὡς πρὸς δὲ τὸν τόπον καὶ χρόνον, ἀνήκει καὶ αὕτη εἰς τὰς λεγομένας ἐπιστολὰς τῆς αἰχμαλωσίας, αἵτινες συνεγράφησαν ἐν Ρώμῃ κατὰ τὴν πρώτην φυλάκισιν τοῦ Ἀποστόλου, παρουσιάζει δὲ στενὸν σύνδεσμον πρὸς πάσας τὰς ἐπιστολὰς ταύτας, μάλιστα δὲ πρὸς τὴν πρὸς Κολοσσαεῖς, καθ' ὅσον παρουσιάζεται ὁ Ἀπόστολος ἀφ' ἑνὸς μὲν περιστοιχούμενος ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ περιβάλλοντος (Ἀριστάρχου, Μάρκου, Ἐπαφρᾶ, Δημᾶ, Λουκᾶ, Τιμοθέου, Ὀνησίμου), ἀφ' ἑτέρου δὲ συναποστέλλων ἀμφοτέρας μετὰ τοῦ Τιμοθέου (Κολοσ. δ' 9, 10 καὶ Φιλήμ. 23). Καὶ εἶπον μὲν τινές, ὅτι μᾶλλον κατὰ τὴν ἐν Καισαρείᾳ φυλάκισίν του ἔγραψεν ὁ Ἀπόστολος τὴν πρὸς Φιλήμονα μετὰ τῶν λοιπῶν ἐπιστολῶν τῆς αἰχμαλωσίας, ἀλλ' οἱ λόγοι οἱ ὑπ' αὐτῶν προβαλλόμενοι παρουσιάζονται ἄνευ σοβαρότητος τινός. Κατὰ ταῦτα τόπος μὲν συγγραφῆς τῆς προκειμένης ἐπιστολῆς ὑπῆρξεν ἡ Ρώμη, χρόνος δὲ τὸ 62 μ. Χ.

Ὡς πρὸς τὴν γνησιότητα τῆς ἐπιστολῆς θὰ ἔπρεπε νὰ σημειωθῇ ὅτι αὕτη ἐμπεριείχετο εἰς τὴν γνωστὴν συλλογὴν τοῦ Μαρκίωνος, ὅστις ἐδέχετο αὐτὴν ὡς συγγραφεῖσαν ὑπὸ τοῦ Παύλου, κατονομάζεται δὲ καὶ ἐν τῷ κανόνι τοῦ Μουρατόρι. Ὡσαύτως ὑπάρχει καὶ εἰς τὰς μεταγενεστέρας Συριακὴν καὶ παλαιὰν Λατινικὴν μεταφράσεις, μαρτυρεῖται δὲ ρητῶς πρῶτον μὲν ὑπὸ τοῦ Τερτυλλιανοῦ (Adver. Marc. V 42), ἔπειτα δὲ καὶ

---

(1) Περὶ τοῦ Ὀνησίμου ἀναφέρεται ἐν μὲν ταῖς Ἀποστ. Διαταγαῖς Ξ' 46 ὅτι ἐγένετο ἐπίσκοπος Βερροίας, ἐν δὲ ταῖς μαρτυρολογικαῖς εἰδήσεσιν, ὅτι εἰργάσθη ἐν Ἱσπανίᾳ, καὶ κατ' ἄλλους, ὅτι ἐγένετο ἐπίσκοπος Ἐφέσου, ἀναφέρεται δὲ ὑπὸ τοῦ Εὐθαλίου καὶ μαρτύριον τοῦ Ὀνησίμου διὰ κλάσεως τῶν σκελῶν αὐτοῦ ἐν Ρώμῃ ἐξωρχεύοντος Τερτούλλου.

ὑπὸ τοῦ Ὠριγένους (Ὁμιλ. εἰς Ἱερεμ. ιθ' κ. ἀλ.). Ὁ Εὐσέβιος τάσσει αὐτὴν μεταξὺ τῶν ὁμολογουμένων (Ἐκκλ. Ἱστ. Γ' 25), ὁ δὲ Ἱερώνυμος ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ ὑπομνήματός του εἰς τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ὑπερασπίζεται τὸ θεόπνευστον καὶ τὴν γνησιότητα τῆς ἐπιστολῆς κατ' ἐκείνων, οἵτινες ἐθεώρουν, ὅτι ἡ ἐπιστολὴ αὕτη εἴτε δὲν συνετάχθη ὑπὸ τοῦ Παύλου, εἴτε συνετάχθη μὲν ὑπ' αὐτοῦ ἀλλ' ἄνευ θείας ἐμπνεύσεως, λόγῳ τοῦ ὅτι δὲν περιεῖχεν οἰκοδομητικόν τι, ἀλλ' εἶχεν ἰδιωτικὸν ὅλως χαρακτῆρα. Παρομοία μαρτυρία δίδεται καὶ ὑπὸ τοῦ Χρυσοστόμου κηρύττοντος «μυρίων ἐγκλημάτων ἀξίους» τοὺς ἀθετοῦντας τὸ κῦρος τῆς ἐπιστολῆς ταύτης, ἐπειδὴ αὕτη ἐγράφη «ὑπὲρ πράγματος μικροῦ, ὑπὲρ ἑνὸς ἀνδρός». Καὶ ταῦτα μὲν ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς ἐξωτερικὰς μαρτυρίας. Ὡς πρὸς δὲ τὰς ἐσωτερικὰς θὰ ἔπρεπε νὰ τονισθῇ ἡ παρατήρησις, τὴν ὁποίαν πολλοὶ συγγραφεῖς ἐκ τῶν ἐλευθεροφρονεστέρων ἐσημείωσαν, ὅτι σπανίως σελίδες ἐνέχουσι τὸν τόσον ἐμφανῆ τόνον τῆς εἰλικρινείας, καθ' ὅλα δὲ τὰ φαινόμενα μόνος ὁ Παῦλος θὰ ἠδύνατο νὰ γράψῃ τὸ μικρὸν αὐτὸ ἀριστούργημα. Πράγματι πανταχοῦ ἐν τῇ σελίδι ταύτῃ συναντῶμεν τὸν τρόπον τῆς ἐκφράσεως τοῦ Παύλου, τὴν λεπτότητα καὶ τὴν χάριν αὐτοῦ, καθὼς καὶ τὰς σκέψεις καὶ τὰ συναισθήματα τοῦ Παύλου (Fillion). Ἐξ ἑτέρου καὶ τὸ λεκτικὸν παρουσιάζεται πολλαχοῦ τὸ αὐτὸ πρὸς τὰς λοιπὰς ἐπιστολὰς (πρβλ. ἀναπαύειν, νυνὶ δέ, ἐλλογεῖν, κοινωνός, ἀπέχειν κλπ.). Οὕτω τόσον ἐξωτερικαί, ὅσον καὶ ἐσωτερικαὶ μαρτυρίαι συμπίπτουσιν ὑπὲρ τῆς γνησιότητος τῆς ἐπιστολῆς.

ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΚΑ

ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΗ ΜΕΤΑΞΥ ΦΙΛΩΝ ΚΑΙ ΟΜΟΤΕΧΝΩΝ

Ὁ λήξας μὴν Νοέμβριος διὰ τῶν ἑορτῶν τῶν τριῶν ἀποστόλων Φιλίππου, Ματθαίου καὶ Ἀνδρέου—ἐγράφομεν εἰς τὸ προηγούμενον φύλλον—χρησιμεύει ὡς ἐτησία ὑπόμνησις τοῦ καθήκοντος τῆς ἰδιωτικῆς καὶ παρ' ἰδιωτῶν τελουμένης ἱεραποστολῆς. Διότι ὁ μὲν ἀπόστολος Ἀνδρέας, εὐθὺς μόλις ἐγνώρισε τὸν Χριστὸν καὶ καθ' ὃν χρόνον ἦτο ἀκόμη ἰδιώτης, ἐξετέλεσε τὸ καθῆκον τοῦτο, ἑλκύσας καὶ ὁδηγήσας εἰς τὸν Χριστὸν τὸν ἀδελφόν του Πέτρον, καθὼς καὶ ὁ Ἰωάννης τὸν ἀδελφόν του Ἰάκωβον, οἱ δύο δὲ οὗτοι ἀδελφοὶ εἵλκυσαν ἀσφαλῶς καὶ τὴν μητέρα των Σαλώμην, ἡ ὁποία κατόπιν ἠξιώθη ν' ἀνήκῃ εἰς τὸν κύκλον τῶν Μυροφόρων. Καὶ διὰ τοῦτο αὐτοὶ χρησιμεύουν ὡς αἰώνιον παράδειγμα τῆς τοιαύτης μεταξὺ συγγενῶν ἱεραποστολῆς. Ὁ δὲ Φίλιππος καὶ ὁ Ματθαῖος τῆς μεταξὺ φίλων καὶ ὁμοτέχνων. Εἰς τὴν περίπτωσιν δὲ ταύτην θὰ διατεθοῦν αἱ ἐφεξῆς γραμμαὶ τοῦ παρόντος.

Ὁ Φίλιππος ἠξιώθη νὰ κληθῇ ἀπὸ τὸν Κύριον εἰς τὸν ἱερὸν κύκλον τῶν μαθητῶν εὐθὺς μετὰ τὸν πρωτόκλητον Ἀνδρέαν. Διότι λέγει ὁ ἱερὸς εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης: «Τῇ ἐπαύριον» (δηλαδὴ τὴν ἑπομένην τῆς ἡμέρας, ποὺ προσεκάλεσε τὸν Ἀνδρέαν) «ἠθέλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν· καὶ εὑρίσκει Φίλιππον, καὶ λέγει αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι». Ἀκολουθήσας δὲ ὁ Φίλιππος τὸν Κύριον καὶ ἀνακαλύψας τὸν πολύτιμον μαργαρίτην, τὸν Σωτῆρα καὶ τὴν σωτηρίαν, θεωρεῖ ἄμεσον ἱερὸν καθῆκον νὰ καταστήσῃ μέτοχον τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ θησαυροῦ τούτου τὸν φίλον του Ναθαναήλ. Μὲ τὴν αὐτὴν λέξιν, μὲ τὴν ὁποίαν ὁ σοφὸς Ἀρχιμήδης διεκήρυττε χαρμοσύνως τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ γνωστοῦ φυσικοῦ νόμου, καὶ μὲ τὴν ὁποίαν ὁ Ἀνδρέας ἐκάλεσε τὴν προηγουμένην τὸν ἀδελφόν του Πέτρον, ἀναγγέλλει καὶ ὁ Φίλιππος τὴν ἐξόχως χαρμόσυνον ἀνακάλυψιν: «Εὑρήκαμεν Ἰησοῦν, ὃν ἔγραψε Μωσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφῆται»! Καὶ διὰ νὰ καταρρίψῃ πάντα δισταγμὸν τοῦ Ναθαναήλ, προσέθεσε τὴν περίφημον ἐκείνην φράσιν: «ἔρχου καὶ ἴδε». Ἡ φράσις δὲ αὕτη ἔμεινεν πάντοτε αἰώνιον καὶ πειστικώτατον ἐπιχείρημα παντὸς ἰδιώτου Χριστιανοῦ, ποὺ δὲν ἔχει μὲν θεολογικὴν μόρφωσιν καὶ ἀπολογητικὰ ἐπιχειρήματα, διὰ νὰ ἐκτελέσῃ τὸ ἔργον τῆς ἱεραποστολῆς μεταξὺ συγγενῶν καὶ φίλων του, εἶναι ὅμως πλήρως βέβαιος, ὅτι πᾶς ὅστις πλησιάσῃ τὸν Χριστὸν καὶ γνωρίσῃ ἐκ πείρας τὸν ἀνεκτίμητον θησαυρὸν τῆς χριστιανικῆς ζωῆς, δὲν ἔχει ἀνάγκην λόγων μακρῶν καὶ ἐπιχειρημάτων πειστικῶν τῆς ἀνθρωπίνης σοφίας καὶ τέχνης.

Εἶναι δὲ ὄχι ἁπλῶς καθῆκον ἀλλὰ καὶ ἀνάγκη ἰδική μας ἡ ἰδιωτικὴ αὕτη ἱεραποστολή, διὰ τῆς ὁποίας θὰ προσελκύσωμεν τοὺς φίλους μας εἰς τὸν Χριστόν. Διότι ἔχομεν ἀπαραίτητον ἀνάγκην φίλων πιστῶν. Ἡ πεῖρα τῶν αἰώνων καὶ ἡ ἀτομική μας πεῖρα πείθει, ὅτι εἶναι πολὺ χρήσιμον καὶ ἀπαραίτητον εἰς τὴν κοινωνικήν μας ζωὴν τὸ περιβάλλον φίλων, οἱ ὁποῖοι ἀντικαθιστοῦν πολλάκις καὶ ὑπεραναπληρώνουν τὴν ἔλλειψιν συγγενῶν καὶ παρουσιάζονται, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Ἀριστοτέλους, ὡς «μία ψυχὴ εἰς δύο σώματα ἐνοικοῦσα». Ὅσοι δὲ εὗρῆκαν φίλους πιστοὺς καὶ εἰλικρινεῖς δύνανται νὰ ἀντιληφθοῦν πόσην σημασίαν ἔχει ἡ διὰ τῆς Ἁγίας Γραφῆς παρεχομένη βεβαίωσις τοῦ σοφοῦ Σειράχ: «Φίλος πιστὸς σκέπη κραταιά, ὁ δὲ εὑρών, εὗρε θησαυρόν· φίλου πιστοῦ οὐκ ἔστιν ἀντάλλαγμα». Ἀλλά, προσθέτει ὁ σοφός, «οἱ φοβούμενοι τὸν Κύριον εὑρήσουσιν αὐτόν». Τοιούτους φίλους εὑρίσκουν ὅσοι ἔκαμαν πρῶτον Φίλον καὶ Ἀρχηγὸν πάσης ἄλλης φιλίας καὶ ἁγιαστικὸν σύνδεσμον τὸν Κύριον.

Πράγματι. Ἐφ' ὅσον καὶ αὐτὴ ἡ συγγένεια καὶ ὁ ἐξ αἵματος δεσμὸς δὲν ἀποδεικνύεται ἱκανὸς ν' ἀντιμετωπίσῃ τὴν ἀνθρωπίνην κακίαν, ἀλλὰ διασπᾶται πολλάκις καὶ καταστρέφεται ἀπὸ αὐτήν, φυσικὰ ὑποχωρεῖ εἰς τὴν κακίαν καὶ ἡ φιλία. Ἐφ' ὅσον γονεῖς, ποὺ ἔχουν τόσον ἰσχυρὸν φίλτρον πρὸς τὰ παιδιά, καὶ παιδιά, ποὺ ἐβλάστησαν ἀπὸ τὰ σπλάγχνα τῶν γονέων των, καὶ ἀδελφοί, ποὺ ἔχουν τὸ αὐτὸ τῶν γονέων των αἷμα εἰς τὰς φλέβας των, ὅταν δὲν ἐνίσχυσαν καὶ δὲν ἐξηγίασαν τὸν φυσικὸν τοῦτον σύνδεσμόν των μὲ τὸν Χριστόν, διὰ νὰ τὸν κάμουν ἀδιάρρηκτον καὶ αἰώνιον, φθάνουν εἰς τὸ σημεῖον νὰ γίνουν ἐχθροί, φθάνουν μέχρι τῶν ἐγκλημάτων τῆς παιδοκτονίας καὶ τῆς πατροκτονίας καὶ τῆς ἀδελφοκτονίας, δὲν εἶναι παράδοξον ὅτι καὶ οἱ μακρὰν τοῦ Χριστοῦ φίλοι ἠμποροῦν νὰ γίνουν ἐχθροί. Ἀρκεῖ πολλάκις μία παρεξήγησις, μία λογομαχία, μία μικροφιλοτιμία, πρὸ παντὸς δὲ τὸ ἄθλιον συμφέρον, νὰ καταστρέψῃ τὴν κατὰ κόσμον φιλίαν. Δι' αὐτὸ ὁ σοφὸς Σειράχ, ποὺ ἐξυμνεῖ τὴν πιστὴν φιλίαν, βεβαιώνει καὶ τὴν θλιβερὰν αὐτὴν ὄψιν: «Ἔστι φίλος, λέγει, ἐν καιρῷ αὐτοῦ καὶ οὐ μὴ παραμείνῃ ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς σου· καὶ ἔστι φίλος μετατιθέμενος εἰς ἔχθραν· καὶ ἔστι φίλος κοινωνὸς τραπεζῶν καὶ ἐν ἀγαθοῖς σου ἔσται ὡς σύ· ἐὰν δὲ ταπεινωθῇς (δηλαδὴ ἐὰν γίνῃς πτωχός), ἔσται κατὰ σοῦ καὶ ἀπὸ τοῦ

ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ Η "ΖΩΗ,,

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ
ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑΣ
ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΣ
ΠΑΝΑΓ. ΤΡΕΜΠΕΛΑΣ
ΔΗΜ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ..... ΔΡΑΧ. 20
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΣΕΛ. 4 ἢ ΔΟΛ. 1

Ἐπιστολαὶ καὶ συνδρομαὶ πρὸς κ. ΙΩΑΝ. Κ. ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΝ Ἱπποκράτους 189

Ἱδρυτής: Ἀρχιμ. ΕΥΣΕΒΙΟΣ ΜΑΤΘΟΠΟΥΛΟΣ († 1929)
Συντάκτης: Ἀρχιμ. ΔΙΟΝ. ΦΑΡΑΖΟΥΛΗΣ († 1920)

προσώπου σου κρυβήσεται». Πόσον ὅμως ἀλλάσσουν τὰ πράγματα, ὅταν τὰς φιλίας μας τὰς θέσωμεν ὑπὸ τὴν εὐλογίαν καὶ τὴν προστασίαν τοῦ Χριστοῦ! Ὅταν ἑλκύσωμεν τοὺς φίλους μας εἰς τὸν Χριστόν, ὅπως ὁ Φίλιππος τὸν Ναθαναήλ! Τότε οὔτε ἡ ἀνθρωπίνη κακία, οὔτε τὰ συμφέροντα ἢ ἡ πτωχεία, οὐδ' αὐτὸς ὁ θάνατος εἶναι ἱκανὸς νὰ διασπάσῃ τὴν φιλίαν, διότι, καὶ ὅταν ὁ φίλος μετατίθεται εἰς τοὺς οὐρανούς, μένει ὁ ὑπεραναπληρῶν πᾶν κενὸν ὕψιστος Φίλος, ὁ Χριστός!

Ἀλλὰ μένει καὶ τὸ ἄλλο θαυμάσιον παράδειγμα τῆς ἰδιωτικῆς ἱεραποστολῆς, τὸ τοῦ ἱεροῦ Ματθαίου. Τελώνης ὁ Ματθαῖος, «καθήμενος ἐπὶ τὸ τελώνιον» μέχρι τῆς στιγμῆς, ποὺ ἐκλήθη ἀπὸ τὸν Χριστὸν ν' ἀφήσῃ τὸ ἁμαρτωλὸν τελώνιον καὶ νὰ γίνῃ ὀπαδός Του. Καὶ ἐκεῖνος ἀπέδειξεν ἀμέσως πόσον βαθέως ἠσθάνθη τὴν ὑψηλὴν αὐτὴν κλῆσιν καὶ πόσον ἐπιτακτικὸν τὸ ἀπέναντι τῶν ὁμοτέχνων του καὶ συναδέλφων του καθῆκον, ποὺ τοῦ ἐπέβαλλεν ἡ κλῆσις αὕτη. Διότι «ἐποίησε δοχὴν μεγάλην αὐτῷ (τῷ Ἰησοῦ) ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ». Ἔκαμεν ὑποδοχὴν καὶ μεγαλοπρεπὲς γεῦμα εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν Χριστόν, εἰς τὸ ὁποῖον ὅμως ἐκάλεσε πολλοὺς ἐκ τῶν συναδέλφων του, τοὺς ὁποίους ἐγνώριζε καλοπροαιρέτους καὶ προθύμους νὰ μετανοήσουν καὶ νὰ συνδεθοῦν μὲ τὸν Χριστόν. «Καὶ ἰδού—γράφει αὐτὸς ὁ Ματθαῖος κατόπιν ὡς εὐαγγελιστής—πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ». Τὸ δὲ σπουδαῖον, ὅτι ὁ Ματθαῖος διὰ τοῦ γεύματος αὐτοῦ ἔδωκε τὴν εὐκαιρίαν νὰ γίνουν καὶ αὐτοὶ ὀπαδοὶ τοῦ Κυρίου. Διότι προσθέτει ὁ εὐαγγελιστὴς Μᾶρκος: «ἦσαν πολλοὶ καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ»!

Εἶναι ἀληθές, ὅτι ἡ κοινὴ τέχνη, ἡ κοινὴ ὑπαλληλικὴ θέσις, ἡ κοινὴ ἐπιστημονικὴ τάξις, δύναται νὰ δημιουργήσῃ γνωριμίας καὶ δεσμοὺς καὶ ἀλληλεγγύην τόσον χρήσιμον εἰς τὴν κοινωνικὴν ζωήν. Ἀλλὰ τὴν συναδελφικὴν αὐτὴν ἀλληλεγγύην καὶ ἀγάπην δηλητηριάζει ὁ φθόνος, ἡ διαβόητος ἐπαγγελματικὴ ἀντιζηλία, ἡ ἀντίθεσις τῶν συμφερόντων. Καὶ τὴν μεταβάλλει τόσον συχνὰ εἰς τόσον ὕπουλον καὶ ἐπικίνδυνον ἔχθραν! Καὶ ὅμως πολὺ διάφορα θὰ ἦσαν τὰ πράγματα, ἐὰν κάθε πιστὸς Χριστιανὸς ἐφρόντιζε νὰ κάμνῃ τοὺς ὁμοτέχνους του ἀδελφοὺς ἐν Χριστῷ, ἐὰν ἐφρόντιζε νὰ κάμῃ ὅ,τι καὶ ὁ Ματθαῖος, νὰ τοὺς ἑλκύσῃ εἰς τὸν Χριστόν. Δὲν ὑποστηρίζομεν, ὅτι ἕνα ἢ δύο ἄτομα εἰς κάθε ἐπάγγελμα θὰ μετέβαλαν ριζικῶς ὅλην τὴν τάξιν των· ἀλλὰ πάντως θὰ ἐδημιούργουν γύρω των κύκλον ὁμοφρόνων, εἰς τὸν ὁποῖον καὶ αὐτοὶ θὰ εὕρισκαν ἀγαπητοὺς συνεργάτας καὶ ἡ Κοινωνία στοιχεῖα τάξεως καὶ προόδου.

Εἶναι τόσον εὔκολος καὶ προσιτὴ εἰς ὅλους ἡ ἰδιωτικὴ αὐτὴ ἱεραποστολή, ὥστε δύνανται νὰ μὴ ὑστεροῦν καὶ αἱ γυναῖκες. Ὅ,τι ἔκαμε μία ἁπλῆ Χριστιανὴ γυναῖκα, ἡ ὁποία προσείλκυσεν εἰς τὴν πίστιν τὴν μορφωμένην καὶ πλουσίαν Βαρβάραν—ποὺ ἐωρτάζαμεν προχθές—καὶ συνετέλεσε ν' ἀναδειχθῇ μία μεγαλομάρτυς· καὶ ὅ,τι ἔκαμεν ἡ σοφὴ Αἰκατερίνη—ποὺ ἑωρτάζαμεν τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα—ἡ ὁποία δὲν ἐδίστασε νὰ συζητήσῃ καὶ μὲ φιλοσόφους τῆς Ἀλεξανδρείας, τοὺς ὁποίους ἠνάγκασε διὰ τοῦ λόγου της νὰ ὁμολογήσουν τὴν θεότητα τοῦ Χριστοῦ, εἵλκυσε δὲ εἰς τὴν πίστιν καὶ αὐτὴν τὴν σύζυγον τοῦ διώκτου καὶ φονέως της ἐπάρχου, τὸ αὐτὸ δύναται νὰ κάμῃ καὶ κάθε Χριστιανὴ φωτισμένη καὶ πιστή.

Πάντως δίδονται καὶ εἰς κάθε ἰδιώτην πλεῖσται εὐκαιρίαι νὰ ἀσκήσῃ τὸ ἱερὸν τοῦτο καθῆκον τῆς ἰδιωτικῆς ἱεραποστολῆς, νὰ ἑλκύσῃ καὶ ἄλλας ψυχὰς εἰς τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν σωτηρίαν, ποὺ εὗρῆκεν αὐτός,, νὰ συντελέσῃ δὲ οὕτως εἰς τὴν ἐξάπλωσιν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς.

ΚΥΡΙΑΚΗ 15 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

(Κυρ. Προπατόρων ΙΑ' Λουκᾶ, ιδ' 16—24)
Βλέπε Καινὴν Διαθήκην, ἔκδοσιν «Ζωῆς», σελ. 229.

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

(Τοῦ ἁγίου, Β' Τιμοθ. α' 8—18)
Βλέπε Καινὴν Διαθήκην, ἔκδοσιν «Ζωῆς», σελ. 624.

ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΕΚ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Ἡ αἰτία διὰ τὴν ὁποίαν ἐντρεπόμεθα.

Φυλακισμένος εἰς τὴν Ρώμην διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ἔγραφε πρὸς τὸν Τιμόθεον ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐντρέπεται, ἀλλὰ μετὰ παρρησίας καὶ θάρρους νὰ κηρύττῃ Χριστὸν ἐσταυρωμένον. Τὸ ἴδιον ἔκαμνε καὶ αὐτός. Ἐξηγεῖ δὲ καὶ τὸν λόγον, διὰ τὸν ὁποῖον δὲν ἐθεώρει ἐντροπήν του τὸ νὰ κηρύττῃ τὸ Εὐαγγέλιον, μολονότι οἱ ἄνθρωποι τὸν περιεφρόνουν. «Οὐκ ἐπαισχύνομαι», διακηρύττει· «οἶδα γὰρ ᾧ πεπίστευκα». Δὲν τοῦ ἔκαμνον δηλαδὴ καμμίαν ἐντύπωσιν οὔτε τὰ παθήματα οὔτε αἱ περιφρονήσεις τοῦ κόσμου, διότι εἶχε κατανοήσει πολὺ καλὰ καὶ εἶχεν αἰσθανθῆ ποῖος ἦτο ὁ Χριστός, εἰς τὸν Ὁποῖον ἐπίστευε καὶ τοῦ Ὁποίου τὸ ὄνομα ἐκήρυττεν. Ἐφ' ὅσον ἦτο πεπεισμένος ὅτι διδάσκει τὴν ἀλήθειαν περὶ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ καὶ ὅτι κάμνει ἔργον, τὸ ὁποῖον θέλει ὁ Θεός, τί τὸν ἐνδιέφερεν ἂν οἱ ἄνθρωποι τὸν κατεδίωκον καὶ τὸν περιεφρόνουν; Ἡ πεποίθησις αὐτὴ τὸν ἔκαμνε νὰ μὴ θεωρῇ ἐντροπὴν τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου καὶ νὰ μὴ ντροῆται.

Ἀπὸ τὴν ἐξήγησιν αὐτὴν ποὺ δίδει ὁ θεῖος Ἀπόστολος, καταλαμβάνομεν ποία εἶνε ἡ αἰτία, διὰ τὴν ὁποίαν πολλοὶ ἀπὸ ἡμᾶς ἐντρεπόμεθα νὰ ὁμολογήσωμεν τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου μὲ παρρησίαν καὶ πολὺ λυπούμεθα, ὅταν μᾶς εἰρωνευθοῦν διὰ τὴν θρησκευτικήν μας πίστιν. Ἡ κυριωτέρα αἰτία εἶνε τὸ ὅτι δὲν ἔχομεν δυστυχῶς κατανοήσει πλήρως, οὔτε ἔχομεν αἰσθανθῆ ὅπως πρέπει ποῖος εἶνε ὁ Θεός, εἰς τὸν Ὁποῖον πιστεύομεν καὶ ποῖος ὁ Ἰησοῦς Χριστός, διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Ὁποίου μᾶς περιφρονοῦν. Ἔχομεν, βέβαια, μίαν πίστιν. Ἀλλ' ἡ πίστις μας εἶνε πολὺ ἀσθενὴς καὶ σκιώδης. Εἶνε πίστις χωρὶς βάθος καὶ δι' αὐτὸ δὲν ἔχομεν καταλάβει

καλὰ—καλὰ περὶ τίνος πρόκειται. Ἐὰν ὅμως εἴχαμεν κατανοήσει τί σημαίνει νὰ εἶνε κανεὶς ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ πιστεύῃ εἰς τὸν Σωτῆρα Χριστόν, ὦ! θὰ ἤμεθα τότε διαφορετικοί. Ἡ συναίσθησις τοῦ μεγαλείου τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ πεποίθησις ὅτι εἶνε τιμὴ διὰ τὸν ἄνθρωπον τὸ νὰ ὁμολογῇ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου, θὰ μᾶς ἔκαμνε νὰ μὴ δίδωμεν καμμίαν σημασίαν εἰς τὰ ἀνόητα σχόλια τοῦ κόσμου. Μήπως μᾶς ἐνδιαφέρει τί θὰ εἴπουν οἱ ἄνθρωποι, ὅταν τὰ ἔχωμεν καλὰ μὲ κάποιον ἰσχυρὸν τῆς ἡμέρας, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐξαρτῶμεν τὴν ὕπαρξίν μας;

Ἂς παρακαλέσωμεν, λοιπόν, τὸν Θεὸν νὰ αὐξήσῃ τὴν πίστιν μας. Εἶνε ἀνάγκη νὰ φωτισθῶμεν καὶ νὰ ἐννοήσωμεν τὴν ἀλήθειαν, διὰ νὰ μὴ ἐντρεπώμεθα τοὺς ἀνθρώπους.

Προσοχὴ εἰς τὸν θησαυρόν.

Ἕνα καθῆκον, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τοῦ Τιμοθέου, εἶνε καὶ τὸ ὅτι ἔπρεπε νὰ φυλάττῃ μὲ προσοχὴν τὴν πίστιν καὶ τὴν διδασκαλίαν ἐν γένει, τὴν ὁποίαν ὁ Τιμόθεος ἐδιδάχθη καὶ παρέλαβεν ἀπὸ αὐτόν. Τόσην δὲ σημασίαν δίδει εἰς τὴν ἀξίαν τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ὥστε τὴν χαρακτηρίζει ὡς ἕνα θησαυρόν, τοῦ ὁποίου τὴν φύλαξιν τοῦ εἶχεν ἐμπιστευθῆ. «Τὴν καλὴν παρακαταθήκην φύλαξον», γράφει πρὸς αὐτόν. Διότι ὑπῆρχε φόβος καὶ ἀπὸ τὰς αἱρέσεις καὶ τὰς ψευδεῖς διδασκαλίας νὰ νοθευθῇ ἡ χριστιανικὴ διδασκαλία, καὶ ὁ Τιμόθεος ἀπὸ τὰς ἀντιδράσεις καὶ τοὺς διωγμοὺς νὰ πτοηθῇ καὶ νὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν πίστιν καὶ τὴν χριστιανικὴν ἀλήθειαν. Δι' αὐτό, λοιπόν, ἔπρεπε νὰ προσέχῃ, ἔχων ὑπ' ὄψιν ὅτι παρέλαβεν ἀπὸ τὸν διδάσκαλόν του πολύτιμον θησαυρόν, τὸν ὁποῖον ὤφειλε μέχρι τελευταίας ἀναπνοῆς νὰ φυλάξῃ ἀκέραιον καὶ ἀνόθευτον.

Ἀλλὰ καὶ σήμερον διὰ τὸν καθένα ἀπὸ ἡμᾶς ἰσχύει ἡ προτροπὴ αὐτὴ τοῦ ἀποστόλου Παύλου. Καὶ ἡμεῖς πρέπει πολὺ νὰ προσέχωμεν, διὰ νὰ φυλάξωμεν τὴν πίστιν μας. Αὐτὴ εἶνε ἡ «παρακαταθήκη», τὴν ὁποίαν παρελάβομεν ἀπὸ τοὺς διαδόχους τοῦ ἀποστόλου Παύλου καὶ τοῦ Τιμοθέου. Αὐτὴν διετήρησαν μέχρις ἡμῶν τόσοι αἰῶνες καὶ διὰ τὴν διαφύλαξιν αὐτῆς τόσα μαρτυρικὰ αἵματα ἐχύθησαν καὶ τόσους διωγμοὺς ὑπέστη ἡ ἁγία Ἐκκλησία μας. Ὑπάρχει δὲ φόβος, ἐὰν δὲν προσέξωμεν, νὰ κλαπῇ ὁ πολύτιμος αὐτὸς θησαυρός. Ὑπάρχουν τόσαι προπαγάνδαι καὶ αἱρέσεις καὶ πλάναι, αἱ ὁποῖαι ἀπειλοῦν νὰ νοθεύσουν καὶ νὰ μεταβάλουν τὴν ὀρθὴν καὶ γνησίαν πίστιν μας. Ὑπάρχουν τόσαι διδασκαλίαι ἀντιχριστιανικαὶ καὶ θεωρίαι ὑλιστικαί, αἱ ὁποῖαι εἰμπορεῖ νὰ μᾶς παρασύρουν καὶ νὰ ἀφαιρέσουν ἀπὸ τὴν ψυχήν μας τὴν πίστιν.

Προσοχή, λοιπόν, εἰς τὸν θησαυρὸν τῆς πίστεως. Εἶνε ἀνεκτίμητος ἡ ἀξία του, διότι εἶνε θησαυρὸς πνευματικὸς καὶ ἐξασφαλίζει τὴν αἰώνιον σωτηρίαν μας. Ἀκριβῶς δέ, ἀπὸ τὸ ὅτι ὑπάρχουν τόσοι κλέπται ποὺ ἀπειλοῦν τὸν θησαυρόν μας αὐτόν, πρέπει νὰ πεισθῶμεν πόσην ἀξίαν ἔχει ἡ πίστις μας, ἀλλὰ καὶ νὰ προσέχωμεν. Διότι, ἐὰν χαθῇ ἢ ὁπωσδήποτε νοθευθῇ καὶ διαστραφῇ, ἡ ζημία μας θὰ εἶνε ἀνυπολόγιστος.

Εἶνε καθῆκον ὅλων.

Πολὺν λόγον κάμνει ὁ ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὴν πρὸς Τιμόθεον ἐπιστολήν του περὶ τοῦ Ὀνησιφόρου. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς χριστιανοὺς Φύγελλον καὶ Ἑρμογένην, διὰ τοὺς ὁποίους γράφει, ὅτι ἀπέφυγον νὰ τὸν βοηθήσουν, ὅταν ἦτο φυλακισμένος εἰς τὴν Ρώμην, ὁ Ὀνησιφόρος πολλὰς ὑπηρεσίας εἶχε προσφέρει εἰς τὸν θεῖον Ἀπόστολον καὶ γενικῶς εἰς τὴν διακονίαν τοῦ Εὐαγγελίου. Ὄχι μόνον ὅταν μετέβη εἰς τὴν Ρώμην, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Ἔφεσον, ὅπου διέμενεν ὁ Ὀνησιφόρος, ἐθεώρει καθῆκόν του νὰ βοηθήσῃ ὁπωσδήποτε τοὺς ἐργάτας τοῦ Εὐαγγελίου καὶ νὰ διευκολύνῃ τὸ ἔργον των. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος εὔχεται εἰς τὸν Θεὸν νὰ δώσῃ ἔλεος καὶ εὐλογίαν εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ Ὀνησιφόρου, κατὰ δὲ τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως νὰ τὸν ἀνταμείψῃ δι' ὅσα ἔκαμεν.

Τὸ παράδειγμα αὐτὸ τοῦ Ὀνησιφόρου μᾶς ὑπενθυμίζει, ἀγαπητὲ ἀναγνῶστα, ὅλον ἐκεῖνο τὸ πλῆθος τῶν χριστιανῶν, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, καὶ ὅλας τὰς εὐσεβεῖς ἐκείνας οἰκογενείας, αἱ ὁποῖαι κατὰ τοὺς χρόνους τῶν Ἀποστόλων καὶ μετὰ ταῦτα ἐθεώρουν καθῆκόν των νὰ βοηθήσουν τοὺς ἐργάτας τοῦ Εὐαγγελίου. Εἴτε μὲ χρηματικὰς εἰσφοράς, εἴτε προσφέροντες τὰς οἰκίας των διὰ νὰ φιλοξενήσουν τοὺς κήρυκας τῆς πίστεως, εἴτε μὲ ἄλλας προσωπικάς των ὑπηρεσίας καὶ κόπους, ἐπροθυμοποιοῦντο νὰ διευκολύνουν καὶ νὰ συντελέσουν εἰς τὴν διάδοσιν τῆς ἀληθείας. Καὶ μᾶς διδάσκει ἀκόμη τὸ παράδειγμα αὐτό, ὅτι εἶνε καθῆκον ὅλων μας γενικῶς νὰ μὴ ἀδιαφορῶμεν, ἀλλὰ νὰ συντρέχωμεν τοὺς ἐργάτας τῆς χριστιανικῆς πίστεως μὲ οἱονδήποτε τρόπον μᾶς εἶνε δυνατόν. Ἀρκεῖ μόνον νὰ πεισθῶμεν ὅτι πρόκειται περὶ εἰλικρινοῦς καὶ ἀνιδιοτελοῦς ἐργάτου τῆς Ἐκκλησίας καὶ κήρυκος τοῦ Εὐαγγελίου. Ὅταν πρόκηται περὶ τοιούτου, εἶνε τιμὴ μεγάλη καὶ εὐλογία Θεοῦ διὰ τὸ ἄτομόν μας καὶ διὰ τὸ σπίτι μας ὁλόκληρον, τὸ νὰ συντρέξωμεν ὁπωσδήποτε εἰς τὸ ἔργον του καὶ νὰ τὸν ἐξυπηρετήσωμεν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐξυπηρετοῦμεν αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν τῆς πίστεως, αὐτὴν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία ἀνέκαθεν ἐξηπλώθη καὶ διεδόθη χάρις εἰς τὴν πρόθυμον ὑποστήριξιν, τὴν ὁποίαν οἱ Χριστιανοὶ προσέφερον εἰς τοὺς ἐργάτας αὐτῆς. Εἶνε δέ ποτε δυνατὸν νὰ μὴ ἀνταμείψῃ ὁ Θεὸς ἐκείνους ποὺ εἶνε πρόθυμοι νὰ ἐξυπηρετήσουν τὸ ἔργον Του;

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

ΛΟΓΟΣ Γ'.
ΕΙΣ ΤΟΝ ΛΑΖΑΡΟΝ

8. Μὴ λέγωμεν λοιπὸν ὅτι ἡ φτώχεια καὶ ἡ ἀρρώστια καὶ οἱ ἐπερχόμενοι κίνδυνοι ἀναγκάζουν τοὺς ἀνθρώπους νὰ βλασφημοῦν. Ὄχι ἡ φτώχεια ἀλλὰ ἡ μωρία· ὄχι ἡ ἀρρώστια ἀλλὰ ἡ περιφρόνησις πρὸς τὰ θεῖα· ὄχι οἱ ἐπερχόμενοι κίνδυνοι ἀλλὰ ἡ πλήρης ἔλλειψις εὐλαβείας ὁδηγοῦν τοὺς μὴ προσέχοντας καὶ εἰς τὴν βλασφημίαν καὶ εἰς πᾶσαν κακίαν. Ἀλλά, λέγουν, διατί ἄλλοι μὲν τιμωροῦνται ἐδῶ, ἄλλοι δὲ ἐκεῖ, καὶ ὄχι ὅλοι ἐδῶ; Διατί; Διότι ἂν ἐγίνετο αὐτό, ὅλοι θὰ ἐχανόμεθα· διότι ὅλοι εἴμεθα ὑπεύθυνοι. Πάλιν ἐὰν ἐδῶ δὲν ἐτιμωρεῖτο κανείς, οἱ περισσότεροι θὰ ἐγίνοντο ραθυμότεροι, καὶ πολλοὶ θὰ ἔλεγαν ὅτι δὲν ὑπάρχει θεία πρόνοια. Ἐὰν δὲ τώρα, ποὺ βλέπουν πολλοὺς ἀπὸ τοὺς ἁμαρτωλοὺς νὰ τιμωροῦνται, πολλὰ τοιαῦτα βλασφημοῦν, τί θὰ ἔλεγαν, ἂν δὲν ἐγίνετο καὶ αὐτό; Καὶ εἰς ποῖον σημεῖον κακίας θὰ ἔφθαναν; Δι' αὐτὸ ὁ Θεὸς ἄλλους μὲν τοὺς τιμωρεῖ ἐδῶ, ἄλλους δὲ ὄχι· τιμωρεῖ δηλαδὴ μερικούς, διὰ νὰ περιορίσῃ τὴν κακίαν των καὶ κάμῃ ἐλαφροτέραν τὴν

ἐκεῖ τιμωρίαν των, ἢ καὶ διὰ νὰ τοὺς ἀπαλλάξῃ τελείως [πάσης τιμωρίας ἐκεῖ], καὶ μὲ τὴν τιμωρίαν αὐτῶν νὰ καταστήσῃ φρονιμωτέρους τοὺς ζῶντας εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Ἄλλους δὲ πάλιν δὲν τοὺς τιμωρεῖ ἐδῶ, ὥστε ἐὰν μὲν προσέχουν εἰς τὸν ἑαυτόν τους καὶ μετανοήσουν καὶ σεβασθοῦν τὴν μακροθυμίαν τοῦ Θεοῦ, ν' ἀπαλλαγοῦν καὶ ἀπὸ τὴν ἐδῶ καὶ ἀπὸ τὴν ἐκεῖ τιμωρίαν· ἂν δὲ ἐπιμείνουν εἰς τὴν ἁμαρτίαν καὶ δὲν ὠφεληθοῦν τίποτε ἀπὸ τὴν ἀνεξικακίαν τοῦ Θεοῦ, δὲν τιμωροῦνται ἐδῶ διὰ νὰ ὑποστοῦν ἐκεῖ μεγαλυτέραν τὴν τιμωρίαν διὰ τὴν τελείαν καταφρόνησιν ποὺ ἔδειξαν πρὸς τὴν μακροθυμίαν τοῦ Θεοῦ.

Ἐὰν δὲ λέγῃ κανεὶς ἀπὸ ἐκείνους ποὺ [νομίζουν ὅτι ὅλα] τὰ ἠξεύρουν καλῶς, ὅτι οἱ τιμωρούμενοι ζημιώνονται (διότι ἦτο δυνατὸν νὰ μετανοήσουν), θὰ τοὺς ἀπαντήσωμεν τοῦτο, ὅτι ἂν ὁ Θεὸς προέβλεπεν ὅτι αὐτοὶ θὰ μετενόουν, δὲν θὰ τοὺς ἐτιμώρει. Διότι ἐὰν ἀφίνῃ [ἀτιμωρήτους] ἐκείνους, ποὺ ξεύρει ὅτι εἶναι ἀδιόρθωτοι, πολὺ περισσότερον ἐκείνους, ποὺ ἐγνώριζεν ὅτι θὰ ὠφεληθοῦν ἀπὸ τὴν μακροθυμίαν Του, θὰ τοὺς ἄφινεν εἰς τὴν παροῦσαν ζωήν, ὥστε νὰ λάβουν τὸν καιρὸν διὰ νὰ μετανοήσουν. Τώρα δὲ ἁρπάζων αὐτοὺς προώρως καὶ εἰς ἐκείνους καθιστᾷ τὴν τιμωρίαν ἐκεῖ ἐλαφροτέραν, καὶ τούτους [ὅσοι δηλαδὴ παραμένουν εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν] κάμνει φρονιμωτέρους μὲ τὰς τιμωρίας ἐκείνων. Καὶ διατί αὐτὸ δὲν τὸ κάμνει εἰς ὅλους τοὺς πονηροὺς ἀνθρώπους; Διὰ νὰ γίνουν φρονιμώτεροι οὗτοι μὲ τὸν φόβον καὶ τὰς τιμωρίας τῶν ἄλλων· καὶ ἐπαινέσαντες τὴν μακροθυμίαν τοῦ Θεοῦ καὶ σεβασθέντες τὴν ἐπιείκειάν Του, ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν. Καὶ ὅμως, θὰ εἴπητε, τίποτε ἀπὸ αὐτὰ δὲν κάμνουν. Ναί· ἀλλὰ δι' αὐτὸ δὲν εἶναι αἴτιος ὁ Θεὸς ἀλλ' ἡ ραθυμία ἐκείνων, ποὺ δὲν ἠθέλησαν νὰ χρησιμοποιήσουν τόσα φάρμακα διὰ τὴν σωτηρίαν των. Καὶ διὰ νὰ μάθῃς ὅτι δι' αὐτὸν τὸν λόγον τὸ κάμνει, πρόσεχε. Ἀνέμιξε κάποτε ὁ Πιλᾶτος μὲ τὰς θυσίας τὸ αἷμα τῶν Γαλιλαίων, ποὺ ἐφόνευσε. Καὶ ὅταν ἦλθαν μερικοὶ καὶ ἀνήγγειλαν τοῦτο εἰς τὸν Χριστόν, τοὺς ἀπήντησε: «δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι οὗτοι ἁμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους ἐγένοντο....; Οὐχὶ λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοῆτε, πάντες ὁμοίως ἀπολεῖσθε» (Λουκ. 13, 2). Πάλιν ἄλλοι δέκα ὀκτὼ κατεχώσθησαν εἰς τὰ ἐρείπια ἑνὸς πύργου, ποὺ ἔπεσε· καὶ δι' ἐκείνους τὰ ἴδια εἶπε. Διότι μὲ τὰ λόγια: «δοκεῖτε ὅτι οὗτοι ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας τοὺς ἀνθρώπους... οὐχὶ λέγω ὑμῖν» (Αὐτόθι 13, 4. 5) ἔδειξεν ὅτι καὶ οἱ ζῶντες ἦσαν ἔνοχοι εἰς τὰ ἴδια ἁμαρτήματα. Μὲ ἐκεῖνο δὲ ποὺ εἶπεν, ὅτι «ἐὰν μὴ μετανοήσητε, πάντες ὡσαύτως ἀπολεῖσθε», ἀπέδειξεν ὅτι διὰ τοῦτο παρεχώρησε νὰ φονευθοῦν ἐκεῖνοι, διὰ νὰ φοβηθοῦν ἀπὸ τὰ συμβάντα εἰς τοὺς ἄλλους οἱ ζῶντες καὶ μετανοήσουν, οὕτω δὲ κληρονομήσουν τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ ΤΩΝ ΔΙΩΓΜΩΝ

ΕΥΝΙΚΗ

Ἡ

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ

Συμπέρασμα.

Ἡ θλιβερὰ εἴδησις περὶ τοῦ διωγμοῦ ποὺ ἐγίνετο κατὰ τῶν χριστιανῶν εἰς τὴν Ρώμην, τὴν ὁποίαν εἴδησιν ἔφερεν ὁ δοῦλος τῆς Κορνηλίας, ἀνηγγέλθη εἰς τὴν μικρὰν Ἐκκλησίαν τῶν Ἀθηνῶν. Ἐπληροφόρησαν περὶ αὐτοῦ καὶ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κορίνθου, ὅπου ἦτο ἐνδεχόμενον νὰ μὴ ἔχῃ γνωσθῆ. Ὁ Φοῖβος, διὰ τῆς καλῆς του διαγωγῆς εἶχεν ἀποκτήσει τὴν ἐμπιστοσύνην τῆς Ἐκκλησίας· καὶ ἐπειδὴ εἰς τὴν κρίσιμον ἐκείνην στιγμὴν ἔχρειάζοντο ἕνα ταχὺν καὶ ἐχέμυθον ἀπεσταλμένον, διὰ νὰ τὸν στείλουν εἰς τὴν Κόρινθον, ἐξέλεξαν αὐτὸν, νὰ φέρῃ τὰς ἐπιστολὰς τοῦ Διονυσίου εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς πόλεως αὐτῆς.

Ὁ Ἀρνόβιος εὐχαριστημένος διότι ὁ νεαρός του φίλος εἶχεν ἐκλεγῆ διὰ νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν λεπτὴν αὐτὴν ἀποστολήν, τὸν ἀπήλλαξε χωρὶς δυσκολίαν ἀπὸ τὰς ὑπηρεσίας, ποὺ τοῦ παρεῖχεν εἰς τὴν ἀγοράν, καίτοι μὲ τὴν γλυκύτητα καὶ τὴν ταχύτητά του εἶχεν ἀποκτήσει μεγάλην δημοτικότητα μεταξὺ τῶν ἀγοραστῶν. Αἱ ἐργασίαι ἐπήγαιναν τόσον καλά, χάρις εἰς τὰς φροντίδας τοῦ νέου, ὥστε ὁ Ἀρνόβιος δὲν εἰμποροῦσε εὔκολα νὰ τὰ βγάλῃ πέρα μόνος του.

Ἐν τούτοις ἡ Τρυφῶσα ἀντεστάθη μὲ ὅλην της τὴν δύναμιν εἰς τὸ ταξεῖδι αὐτό, προφασιζομένη τοὺς κινδύνους τοῦ δρόμου καὶ τὴν ἀνικανότητα τοῦ Φοίβου. Ἀλλ' οὔτε ὁ νέος, οὔτε ὁ Ἀρνόβιος ἠμπόρεσαν νὰ παραδεχθοῦν τὴν πραγματικότητα τῶν ἐμποδίων, ποὺ παρουσίαζεν ἐκείνη. Ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ κάποιος ἄλλος λόγος. Ἡ ἀντίστασις αὐτὴ τῆς Τρυφώσης συνεδέετο ἀναμφιβόλως μὲ τὴν ἐπίσκεψίν της εἰς Κόρινθον. Δι' αὐτὸ ὁ Φοῖβος, ποὺ ὑπώπτευε κάτι, ἀπεφάσισε νὰ κάμῃ ἐρεύνας διὰ τὴν ἀνεύρεσιν τῆς μητέρας του, εὐθὺς μόλις θὰ παρέδιδε τὴν ἐπιστολήν, τῆς ὁποίας ἦτο κομιστής.

Δὲν ἐχρειάσθη νὰ τοῦ συστήσουν μυστικότητα καὶ σπουδήν. Μόλις αἱ ἐπιστολαὶ ἐγράφησαν καὶ ἐσφραγίσθησαν, ἦτο ἕτοιμος νὰ ἀναχωρήσῃ, καίτοι ἦτο χειμὼν καὶ ἤρχιζε νὰ πίπτῃ χιόνι. Πολὺ σπανίως ἔβλεπαν χιόνι εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ διὰ τοῦτο ἐφαντάζοντο, ὅτι κανεὶς δὲν ἔπρεπε νὰ ταξειδεύσῃ, ὅταν ἐχιόνιζεν. Ἦτο λοιπὸν πιθανὸν νὰ μὴ συναντήσῃ κανένα κατὰ τὴν πορείαν του. Ἀλλ' αὐτὸ ἦτο ὑπὲρ αὐτοῦ, διότι θὰ ἀπέφευγε τοὺς ὀχληροὺς συνοδοιπόρους ποὺ θέλουν νὰ ἐρωτοῦν καὶ νὰ μανθάνουν ὅλα. Ἡ ἐρημιὰ δὲν τὸν ἐστενοχώρει, διότι εἶχε νὰ ἐκπληρώσῃ σοβαρὰν ἀποστολήν. Ἐπὶ πλέον τοῦ παρεῖχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ σκέπτεται περὶ τῶν μέσων ποὺ θὰ ἐχρησιμοποίει διὰ νὰ ἀνεύρῃ τὴν μητέρα του. Θὰ παρέδιδε πρῶτον τὰς ἐπιστολὰς εἰς τὸν ἱερέα τῆς Ἐκκλησίας· κατόπιν θὰ ἐρωτοῦσε τοὺς διαβάτας· θὰ ἐλάμβανεν ἀκολούθως πληροφορίας ἀπὸ τὴν Φοίβην, ποὺ εἶχε στείλει τὰ χρήματα διὰ τὴν ἐξαγορὰν τῆς Εὐνίκης καὶ θὰ τῆς διηγεῖτο συντόμως τὴν ἱστορίαν του μὲ τὴν παράκλησιν νὰ τὸν βοηθήσῃ εἰς τὰς ἐρεύνας του.

Ἦτο τὸ καλύτερον σχέδιον, ποὺ θὰ εἰμποροῦσε νὰ υἱοθετήσῃ. Καί, ὅταν, ἐπὶ τέλους, ἔπειτα ἀπὸ ὁδοιπορίαν δύο ἡμερῶν, ἔφθασεν εἰς τὴν Κόρινθον κατάκοπος καὶ ἀποκαμωμένος, διηυθύνθη ἀμέσως εἰς τὸ σπίτι τοῦ ἱερέως, τὸν ὁποῖον ἠρώτησε περὶ τῆς κατοικίας τῆς Φοίβης.

—Κάθησε ὀλίγον ν' ἀναπαυθῇς καὶ νὰ πάρῃς κανένα δροσιστικόν, καθ' ὃν χρόνον ἐγὼ θὰ διαβάζω τὴν ἐπιστολήν, εἶπεν ὁ ἱερεύς. Ἐκτὸς ἂν ἔχῃς νὰ ἐκπληρώσῃς καμμίαν εἰδικὴν ἀποστολὴν πλησίον τῆς ἀδελφῆς μας.

—Ὄχι, ἀλλ' ἐπιθυμῶ νὰ μάθω δι' ἕνα πρόσωπον, ποὺ ἦλθεν εἰς τὴν Κόρινθον, νομίζω πρὸ πολλῶν ἐτῶν, καὶ τὸ ὁποῖον ἔκτοτε δὲν ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας.

ΕΠΙ ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

Μία εὐτυχὴς σύμπτωσις.

Καθ' ἣν ἡμέραν αἱ συμφιλιωτικαὶ τοῦ Βασιλέως προσπάθειαι ἐλάμβανον ἐπιτυχῆ ἔκβασιν διὰ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς ἀχρόου καὶ οὕτως εἰπεῖν ἑνωτικῆς τῶν διεστώτων Κυβερνήσεως, τὴν αὐτὴν ἡμέραν—τὴν παρελθοῦσαν δηλαδὴ Κυριακήν—εἰς ὅλους τοὺς ναοὺς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἠκούετο κατ' εὐτυχῆ σύμπτωσιν ἡ περικοπὴ τῆς πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολῆς τοῦ ἀποστόλου Παύλου, ἡ ἀρχομένη διὰ τῶν λέξεων: «Ἀδελφοί, Χριστός ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἓν καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας». Κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἑσπερινὴ ἐφημερὶς εἶχε τὴν ἐμπνευσιν νὰ προσαρμόσῃ δι' εἰδικοῦ ἄρθρου τὸ περιεχόμενον τῆς περικοπῆς ταύτης τοῦ Ἀποστόλου πρὸς τὴν ἑνωτικὴν προσπάθειαν καὶ νὰ χαρακτηρίσῃ τὴν ἡμέραν ὡς «πρώτην ἡμέραν ἀδελφωσύνης καὶ ζωτικῆς ὁμονοίας», ἀπὸ τῆς ὁποίας τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος «ἡμπορεῖ ἡνωμένον καὶ ὁμονοοῦν νὰ χαράξῃ ἕνα δρόμον, ὁ ὁποῖος θὰ εἶναι συνέχεια τοῦ δρόμου, ποὺ ἐχάραξεν ἡ ἀρχαία Ἑλλὰς καὶ τὸ Βυζάντιον».

Ἀναμφιβόλως ἡ κατάπαυσις τοῦ δεινοῦ διχασμοῦ, ἀπὸ τὸν ὁποῖον τόσον ἐταλαιπωρήθη ἐπὶ εἰκοσαετίαν τὸ ἔθνος μας, καὶ ἡ ἐγκαθίδρυσις νέας περιόδου ὁμονοίας καὶ εἰρήνης, θὰ ἦτο εὐλογία Θεοῦ καὶ ἀγαθὸν πολύτιμον, ἐλέγομεν καὶ εἰς τὸ προηγούμενον φύλλον. Πρῶτοι δὲ καὶ ὑπὲρ πάντα ἄλλον θὰ ἔχαιρον δι' ἕνα τοιοῦτον γεγονὸς ὅσοι Ἕλληνες εἶναι καὶ πραγματικοὶ Χριστιανοί, ποὺ ἐγνώρισαν ἐκ προσωπικῆς πείρας, ὅτι «ὁ Χριστός—καὶ μόνον ὁ Χριστός—ἐστὶν ἡ εἰρήνη ἡμῶν». Ἀλλ' ὑπάρχει κάποιο δεῖγμα, ὅτι τὰ κόμματα, ποὺ διήρεσαν τὴν Ἑλλάδα, ἔθεσαν τὸν Χριστὸν ὡς ἑνωτικὸν σύνδεσμον; Ἀπεφάσισαν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν κομμάτων καὶ οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες τῆς Ἑλλάδος νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὸν Χριστόν, νὰ ἀκολουθήσουν τὸν Χριστὸν καὶ τὴν διδασκαλίαν Του, διὰ νὰ ἀποκατασταθῇ εἰς τὸ Κράτος μας εἰρήνη Χριστοῦ, εἰρήνη μόνιμος καὶ ἀδιατάρακτος; Δυστυχῶς δὲν φαίνεται ἀκόμη ἡ ἀνατολὴ μιᾶς τοιαύτης εὐτυχοῦς ἐποχῆς.

Ὑπὲρ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.

Ἡ γνωσθεῖσα εἴδησις, ὅτι ἡ κατάστασις τῆς ὑγείας τοῦ Παν. Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Φωτίου ἐπεδεινώθη εἰς ἐπικίνδυνον σημεῖον, προὐξένησε βαθεῖαν λύπην. Διότι ὁ σημερινὸς Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης δὲν εἶναι μόνον ἡ πολύτιμος διὰ τὸ πολυπαθὲς κέντρον τῆς Ὀρθοδοξίας ἀρχή, ὁ ἑνωτικὸς κρίκος τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλὰ πρὸ παντὸς ὁ ἄνθρωπος τῆς συνέσεως, τῆς σοφίας, τῆς βαθείας πίστεως καὶ τῆς ἀρετῆς, ἡ ἐνάρκωσις δὲ τοῦ ὀρθοδόξου πνεύματος τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς μακραίωνος αὐτῆς παραδόσεως. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τονισθῇ πόσον τοιοῦτοι ἱεράρχαι, καὶ ὅταν ἀκόμη κατέχουν μικροτέρας σημασίας Θρόνους, πολλῷ μᾶλλον, ὅταν κατέχουν τὸν Οἰκουμενικόν, ἀποτελοῦν φάρον, πρὸς τὸν ὁποῖον στρέφουν τὰ βλέμματα καὶ ἀντλοῦν θάρρος οἱ κλυδωνιζόμενοι εἰς τὰ κύματα τῆς κακίας τοῦ κόσμου πιστοί, οἱ πολλάκις σκανδαλιζόμενοι καὶ ἀπὸ τὴν εἰς τὴν κακίαν ὑποχώρησιν ἐνίων ἐκ τῶν ποιμένων των.

Διὰ τοὺς λόγους τούτους εἶναι καθῆκον ἱερὸν καὶ διὰ τοὺς ἐν Ἑλλάδι πιστοὺς νὰ ἑνώσουν τὰς ἰδικάς των προσευχὰς εἰς τὰς ὑπὸ τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας εὐχὰς πρὸς τὸν Ἀρχηγὸν τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως μὴ στερήσῃ τὴν Ὀρθοδοξίαν ἑνὸς τοιούτου ποιμένος.

Πρὸς «μίαν πληρεστέραν ζωήν».

Εἶναι ἀληθές, ὅτι ὁ ἀμερικανικὸς λαός, παρασυρθεὶς ἀπὸ τὴν ὑλικὴν εὐημερίαν, ποὺ εἶχεν ἐπιτύχει ἐπί τινα χρόνον, καὶ ἀπὸ τὰς ἐκκεντρικότητας μερικῶν πλουσίων, ἐμόρφωσε τὴν ἐμπρακτον ἐκείνην εἰδωλολατρείαν, ποὺ ὠνομάσθη «ἀμερικανισμός», τὴν ἐπιδίωξιν δηλαδὴ τῶν ἀνέσεων καὶ ἀπολαύσεων καὶ τὴν λατρείαν τοῦ σώματος. Ἀλλ' εἶναι ἐπίσης ἀληθές, ὅτι οἱ ἄρχοντες τοῦ λαοῦ τούτου, τόσον οἱ πρόεδροι τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ὅσον καὶ ἄλλοι ἐξέχοντες πολιτικοὶ καὶ ἐπιστήμονες—ὅπως πολλάκις ἐσημειώσαμεν εἰς τὴν σελίδα ταύτην—ὁμολογοῦν μετὰ παρρησίας ἀξιοζηλεύτου τὸν Χριστόν, καὶ παρέχουν διὰ τοῦτο δεῖγμα σταθερόν, ὅτι ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν των θὰ ἐπιστρέψῃ καὶ ὁ λαός. Ἕνα τοιοῦτο δεῖγμα παρέσχε τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα, δι' εἰδικοῦ ἄρθρου, δημοσιευθέντος εἰς ἑλληνικὸν περιοδικόν, ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀμερικανικῆς ἑορτῆς τῆς Εὐχαριστίας, ὁ ἐνταῦθα πρεσβευτὴς τῆς Ἀμερικῆς κ. Μακβῆ.

Ἐκθέτων τὴν ἱστορίαν τῆς ἑορτῆς ταύτης τῶν Ἀμερικανῶν, γράφει ὅτι τὴν πρὸς τὸν Θεὸν εὐχαριστίαν «διὰ τῆς καθιερώσεως εἰδικῆς ἡμέρας ἀφιερωμένης εἰς τὴν λατρείαν καὶ τὸν αἶνον, δὲν ἠμποροῦν παρὰ νὰ τὴν ἐννοοῦν καὶ οἱ Ἕλληνες, ποὺ ἐνθυμοῦνται πόσον ἡ θρησκεία τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ πίστις εἰς τὴν Θείαν Πρόνοιαν διεφύλαξεν αὐτὴν κατὰ τὴν μελανωτέραν περίοδον τῆς ἱστορίας της» ὅτι δὲ ἀμφότεροι οἱ λαοί—ἀμερικανικὸς καὶ ἑλληνικός—εὐθὺς μόλις ἠλευθερώθησαν, «προτοῦ ἀκόμη ἐπιδοθοῦν εἰς τὸ ἔργον τῆς διαμορφώσεως τῶν πατρίδων των, ἀνέπεμψαν τὰς εὐχαριστίας των πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τὴν διάσωσίν των ἀπὸ τὴν καταιγίδα».

Ἀναφερόμενος εἰς τὴν σημερινὴν οἰκονομικὴν κρίσιν παρατηρεῖ ὁ κ. Μακβῆ ὀρθότατα: «Ποῖος ἐν τούτοις θὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ὑπῆρξεν ἀγαθὸς περισσότερον ἀπὸ ὅ,τι ἠξίζαμεν;» Καὶ καταλήγει: «Ἂν εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ παρελθόντος ἔτους εἶναι ἐλάχιστα ἐκεῖνα, διὰ τὰ ὁποῖα ἡ ἀνθρωπότης δύναται νὰ εὐγνωμονῇ ἑαυτήν, μέσα εἰς τὴν σύγχυσιν τῶν ἀπασχολήσεών της, ὑπάρχει κάθε λόγος πρὸς ἔκφρασιν εὐχαριστιῶν πρὸς τὸν Θεὸν διὰ πλεῖστα ὅσα. Ἂς Τὸν εὐχαριστήσωμεν ἰδίως διὰ τοὺς σώφρονας, ἀνεκτικούς, πράους, νουνεχεῖς καὶ ἐργατικοὺς ἀνθρώπους τοῦ κόσμου ὅλου, χάρις εἰς τὰς ἀδιαλείπτους προσπαθείας τῶν ὁποίων ἡ Θεία Πρόνοια ἐθεώρησε καὶ πάλιν καλὸν νὰ ἀποτρέψῃ ἀπὸ τὴν ἀνθρωπότητα τὴν αὐστηρὰν τιμωρίαν τῆς κακίας καὶ τῆς παραφροσύνης. Ἂς παναγυρίσωμεν ἀκόμη εὐσεβῶς, ὅπως ὁ Ἀμερικανὸς Προσκυνητὴς καὶ ὁ παλαιὸς Ἕλλην Πατριώτης, διότι εὑρισκόμεθα σήμερον ἐν τῇ ζωῇ καὶ εἴμεθα ἐλεύθεροι νὰ συνεχίσωμεν αὔριον τὰς προσπαθείας μας διὰ μεγαλυτέραν ἐλευθερίαν καὶ πληρεστέραν ζωήν».

Ἡ αἰτία τῆς ἐλλείψεως πίστεως.

Εἰς τὸ ἐν Μπονμάουθ τῆς Ἀγγλίας συνελθὸν «ἐκκλησιαστικὸν συνέδριον», τὸ ὁποῖον ἤκουσε διαφόρους ῥήτορας ἐκκλησιαστικοὺς καὶ πολιτικούς, διεξελθόντας τὸ θέμα: «Ὁ Χριστιανισμὸς ἐν τῇ σημερινῇ πολιτείᾳ», ὡμίλησε καὶ ὁ Δρ Ἴντζ, γνωστὸς ἐν Ἀγγλίᾳ συγγραφεὺς καὶ φιλόσοφος, σχετικῶς μὲ τὴν θρησκευτικὴν ἄρνησιν, ποὺ παρουσιάζουν πολλάκις οἱ διανοούμενοι. Ἡ διήκουσα ἔννοια τοῦ λόγου του ἦτο ἡ ἀκόλουθος:

Ἕκαστος διακεκριμένος νοῦς εἶναι εἰδικότης καὶ μεγάλη αὐθεντία ἐπὶ τοῦ θέματός του, ὄχι ὅμως κατ' ἀνάγκην καὶ ἐπὶ ἄλλων θεμάτων. Δὲν ἀπευθυνόμεθα πρὸς τὸν Λαπλὰς διὰ νὰ μάθωμεν ἱστορίαν, οὔτε εἰς τὸν Μόμσεν διὰ τὴν γνῶσιν τῶν μαθηματικῶν. Δὲν εἶναι, συνεπῶς, λογικὸν νὰ καθίσωμεν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἁγίων διὰ νὰ μάθωμεν τὰς σχέσεις τοῦ Θεοῦ πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην ψυχήν. Ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον πλεῖστοι ἄνθρωποι εἶναι τυφλοὶ διὰ τὰ πνευματικὰ εἶναι ὅτι γήϊνα φρονοῦν ἢ ὅτι ἐλύπησαν καὶ ἔσβυσαν τὸ Πνεῦμα διὰ τοῦ τρόπου τῆς ζωῆς των. Τίποτε τὸ πνευματικὸν δὲν δυνάμεθα νὰ παρατηρήσωμεν, ὅταν ἡ προσοχή μας εἰς ἄλλα ἀντικείμενα εἶνε συγκεντρωμένη. Ἡ ἔλλειψις τοῦ ἐνδιαφέροντος εἶναι ἡ συνηθεστέρα αἰτία τῆς ἐλλείψεως τῆς πίστεως. Εἰς τὸ ζήτημα τῆς θρησκευτικῆς ἐμπειρίας ἡ καλλιτέρα μαρτυρία εἶναι ἡ τῶν ἁγίων. Μολονότι εἶναι ἀληθὲς ὅτι καὶ οὗτοι δὲν ἦσαν ἱκανοὶ νὰ ἐκφράσουν διὰ γραφῆς ἢ λόγου τὰς πνευματικάς των ἐνοράσεις· καθ' ὃν ἀκριβῶς τρόπον δὲν δύναταί τις πιστῶς νὰ περιγράψῃ ἢ ζωγραφήσῃ μίαν θυμασίαν δύσιν, γνωρίζει ὅμως ὅτι ἔγινε μάρτυς αὐτόπτης αὐτῆς.

Ἡ ἔλλειψις λοιπὸν τοῦ ἐνδιαφέροντος, ἡ ὑλοφροσύνη, ὁ βίος τῆς ἁμαρτίας, ἰδοὺ ἡ αἰτία, διὰ τὴν ὁποίαν πολλοὶ δὲν πιστεύουν.

ΘΕΙΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

Τὴν προσεχῆ Κυριακὴν θὰ ὁμιλήσουν κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν οἱ κάτωθι θεολόγοι εἰς τοὺς ἱ. ναούς:

Μητροπόλεως ὁ ἀρχιμ. Σεραφεὶμ Παπακώστας. Ὁ αὐτὸς ὁμιλεῖ καὶ τὸ ἀπόγευμα ὥραν 5.

Χρυσοσπηλαιωτίσσης ὁ ἀρχιμ. Πολύκαρπος Ἀνδρώνης.

Ἁγ. Κωνσταντίνου (Ὁμονοίας) ὁ κ. Π. Τζεμπέλας. Ὁ αὐτὸς ὁμιλεῖ καὶ τὸ ἀπόγευμα ὥραν 5.

Ἁγίων Ἀναργύρων (Ν. Ἰωνίας) ὁ κ. Ἀχ. Παπαθανασόπουλος.

Ἁγ. Ζώνης ὁ κ. Δημ. Παπακωνσταντίνου.

Ἐπίσης ὁμιλοῦν ὁ ἀρχιμ. Ἰγνάτιος Κολιόπουλος ἐν Θεσσαλονίκῃ· οἱ κ. κ. Ἰωάν. Καψιμάλλης ἐν Καβάλλᾳ· ἱερομ. Χαραλ. Δέδες ἐν Χανίοις· ἱερομ. Πάμφιλος Παπαγιάννης ἐν Ἡρακλείῳ· Ἀλέξ. Γκανιάτσος ἐν Σέρραις· Λάζ. Χατζηθέμελις ἐν Σάμῳ· Ἀθαν. Φραγκόπουλος ἐν Ἰωαννίνοις· Δρ. Παπαγιάννης ἐν Θεσσαλονίκῃ· Κωνστ. Χρόνης ἐν Βεροίᾳ· Εὐστ. Μπιλάλης ἐν Ναούσῃ· Περ. Φωτόπουλος ἐν Καρλοβασίοις (Σάμου)· Γ. Γεωργαντόπουλος ἐν Ἀκαρνανίᾳ καὶ Δ. Παπαδημητρίου ἐν τῇ περιφερείᾳ Χανίων.

Τύποις «ΖΩΗΣ»—Ἱπποκράτους 189, Ἀθῆναι